

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 „ — „
 Na štvrt' roka — — 1 „ — „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
Majiteľ' a vydavateľ':
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľ'stvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
 sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpáť nedávajú.

Na Turice.

Nepriateli učenia Ježiša Krista a jeho svätej cirkvi neustávajú v jejích vztekľých nápadoch. Takmer v každom shromaždení vynášajú uzavretia, ktorých cieľom je vykoreniť všetky cesty náboženské zo srdca ľudského, nadovšetko ale uponižiť a zničiť cirkev katolícku. Uvažujúc terajších neznabohov pokračovanie proti cirkve katolíckej, rozpomátať sa má každý veriaci na tie slová, ktoré niekdy pred zoslaním Ducha svätého Ježiš riekol k učeníkom svojim: «Výženú vás von zo synagogy; ba prichádza hodina, že každý, kto vás zabije, bude sa domnievať, že preukazuje službu Bohu. A toto učinia preto, pretože neznajú Otca, ani mňa».

Ti ľudia skutočne, ktorí prítomne na tom pracujú, aby cirkev Kristovú zničili, sluhov jej vyhnali z kostolov a zo škôl, neznajú ani Boha, ani Spasiteľa Ježiša Krista. Proti bezbožnému počínaniu podobných ľudí vydáva Duch svätý Utešiteľ

Zoslanie Ducha svätého.

svedectvo pravdy už blízko dve tisíc rokov, proti tomuto počínaniu vydávať má svedectvo pravdy každý veriaci, ako to neohrozene vydávali učeníci, ktorí od počiatku boli s Kristom Pánom. Každý veriaci povinný je nie len svedectvo vydávať pravdy, lež odhodlane a s celým dôrazom mužský vystupovať proti bezbožnému počínaniu tých nevercov a od pravého Boha odpadlíkov, ktorí nás katolíkov, teda väčšinu obyvateľstva krajiny utlačíť a cirkev našu jej majetkov pozbaviť zamýšľajú.

V krátkosti spomenuli sme v minulom čísle, že pravomocnosť stolice «Hajdu» vyniesla uzavretie, dľa ktorého požiada zákonodarstvo a vládu o shabanie majetkov katolíckej cirkvi. Toto uzavretie odoslané je všetkým pravomocnostiam stoličným a mestským, aby sa ku nemu pripojili a jeho prevedenie podporovali. Ku tomuto zvestnému uzavretiu pripojila sa aj hneď v najprvšom shromaždení pravomocnosť mesta Debrecen. Obyvateľstvo stolice Hajdu a mesta Debrecen je v prevažnej väčšine kalvinského vierovyznania. V oboch týchto pravomocnostach majú teda rozhodné slovo kalvíni. Ku akým zásadám priznávajú sa kalvíni, keď sú vo väčšine, to vídať z jejích uzavretia, ktoré má nasledujúcu osnovu:

«Ponevác od tých čias, čo koalícia nastúpila vládu, celý obor politického, hospodárskeho a spoločenského života prenikla reakcia, tak že kultúrny vývin Uhorska nachodí sa v úplnom nebezpečenstve; ponevác medzi reakcionárnymi zámerami nad mieru upevnil sa klerikalizmus a pod heslami hneď vlastenectva, hneď zas *ľudovej strany*; hneď ako *kresťanský socializmus* alebo ako *Katolícka Ľudová Jednota* zástoj hrá vo verejnom živote, klerikalizmus ale kultúrny pokrok hatí každým spôsobom; ponevác ďalej naša stolica, akožto Bocskay-ho stolica v najprvšom rade povinná je bojovať na celej čiare proti zámerom *klerikalným*, stolica Hajdu nech uzavre, že odpíše krajinskému zastupiteľstvu v snemovni, aby

1. Bezodkladne naložilo vláde, aby predostrela zákonný návrh, v ktorom nech sa vypovie, že *verejné peniaze krajinské dotiaľ neslobodno obracať k cirkevným cieľom, kým sekuldrizácia prevedená není.*

Štát nech napraví jeho doterajšiu chybu a

čo vykonalo Nemecko v XVI. a XVII. stoly, Francúzsko v čas veľkej revolúcie, Taliansko v XVIII. stoly: *nech shabe a podelí všetky majetky kňazstva*, bo krajina vo veľkej biede jej ináč pomôcť si nemôže, týmto zahatené boly by aj hospodárske krízy, aké štátu jednostajne hrozia.

2. O zadanie podobného vyzvania stolica Hajdu nech požiada všetky stoličné a mestské pravomocnosti krajiny.

Toto uzavretie kalvíni vo výborovom zasadnutí stolice Hajdu vyniesli skoro jednohlasne a s veľkým oduševnením. Povzbudzovali ich k tomu jejích pastori.

Ako sa ale opovážiť mohli kalvíni, takrečeno hŕstka obyvateľstva krajiny tak vyzývavým spôsobom napadnúť desať millionov katolíkov?

Kalvínov stolice Hajdu a aj mesta Debrecen povzbudilo k tomu «Spoločensko vedecké Družstvo». Toto je hniezdom všetkých pohybov k utlačeniu katolíkov Uhorska. Členovia tohoto Družstva, zväčša professori bez dobrého chýru a ľudia bez viery pod návodom freimaurerov podporovali posiaľ všetko zlé v krajine. Búria proti zámožným triedam spoločenským, v novinách a na školských katedrách rozširujú neveru a bezbožnosť. V politickom ohľade dľa freimaurerských zásad podporujú všetko, čo im k dosiahnutiu jejích cieľov pomáha. Tomu zodpovedne boli náhončí vlády darabantov, idú za Kristóffym, držia s národníarskymi vodcami a s každým na svete, kto im pomáha tupiť, haníť, uponižovať a ničíť katolícku cirkev a jej veriaciach.

Počínanie spoločensko-vedeckého Družstva najlepšie vysvetlí nám tá skutočnosť, že členovia tejto driečnej spoločnosti sú zväčša samí židia. Teda zas len židia pobalamutili kalvínov v stolici Hajdu a aj v Debrecíne, aby katolícka cirkev ozbíjaná bola o jej majetky. Týchto majetkov sa posiaľ nikto dotknúť nesmel, aby sa teda aj tieto nemovitosti dostaly do židovských rúk, treba o ne orabovať cirkev, treba ich na buben hodíť, aby ich židia — zaiste od poly za darmo — odkúpíť mohli.

Pôvod cirkevných majetkov je známy. O právnosti tohoto pôvodu nikto nepochyboval behom 900 rokov. Kráľovia, veľmoži a iní nábožní veriaci obdarovali katolícku cirkev majetkami, ktoré ona vždy svedomite spravovala a obracala na najsvätejšie verejné ciele. Známo je vôbec, že

aj za terajších dňov, keď potrebuje dakto podporu na kostol, školu a iné šlachetné veci, obracia sa vždy v prvom rade na katolícku cirkev. Cirkevné majetky nepochádzajú od štátu, štát teda nemá práva olúpiť o ne cirkev. Toto urobili pravda najnovšie vo Francúzsku. Freimaureri sľúbili tam, že štátu pripadne tisíc miliónov, keď katolíckej cirkve všetky majetky a poklady odoberú. Čo sa ale stalo? Štátu z tohto zbojstva ostaly len dva milióny, prevedenie tejto lúpeže koštovalo ale miliónov a cirkevné majetky dostali sa zväčša do rúk židovských od poly za darmo. Orabovanie cirkvi viedlo nie ku obohatnutiu štátu, lež židovstva.

Shabaním majetkov katolíckej cirkvi freimaureri a židi toisté chcejú docieliť aj u nás v Uhorsku. U nás majetky cirkevné a školské obnášajú 2,369.453 holdov, oproti tomu 3,660.000 holdov je vlastnosťou židovstva. Židia teda majú v Uhorsku o veľa viacej, ako katolíci na cirkevné a školské ciele. Čo by teda povedali na to židia, keby im dakto odobraf chcel jejich majetky? Aké-také majetky majú aj kalvíni. I čo by povedali na to kalvínski pastori, keby im to, čo majú, odobraf chceli katolíci?

Katolíci nikdy nerušia pokoj medzi konfesiami. Bár nás je desať miliónov v krajine, neideme nikoho utláčať. Proti tomu ale ohrozujeme sa s celým dôrazom, čo proti nám vystráňajú freimaureri, židia, kalvíni a jejích spojenci. Proti najnovšiemu vystúpeniu kalvínov preto nech sa ozývajú verejné protesty zo všetkých organizácií a spolkov katolíckych. Vydajme svedectvo pravdy. Toto sľúbme a vykonajme v deň zoslania Ducha svätého.

Katolícka Jednota v arcibiskupstve kaločskom.

Krajinské Družstvo Katolíckych Spolkov Uhorska zariadilo v Szabadke na území arcibiskupstva kaločského cez tri dni trvajúci kurz, prednášky totiž kresťansko-sociálne. V rámci týchto prednášok vydržovala 20. mája Katolícka Jednota diecezanskú poradu pod predsedníctvom arcibiskupa kaločského, dr. Juliusa Várossyho. Na porade súčasťnilo sa duchovenstvo arcibiskupstva kaločského, zvlášte z Báčky v tak

obrovskom počte, že mená prítomných duchovných pre nedostatok miesta uverejniť ani nemožno.

Pri stole predsedníctva po boku arcibiskupa Juliusa Várossyho sedeli: krajinský vyslanec dr. Mikuláš Zboray, podpredseda Jednoty, dr. Alexander Ernszt, krajinský vyslanec a hlavný správca Jednoty Štefan Haller, hlavný tajomník dr. Viktor Horváth, kanonik diecezanský predseda Jednoty, Ondrej Balassy, praelát farár (Kisszegye), Matias Szalay hlavný kapitán mestský, dr. Jozef Krizse kapitán.

Arcibiskup kaločský dr. Julius Várossy ako predseda zahájil poradu rečou, v ktorej po privítaní prítomných povedal nasledovné:

Shromaždili sme sa, aby sme katolícku Jednotu organizovali, nehovorím, aby sme ju tu utvorili, bo ona na území kaločského arcibiskupstva chvala Bohu dávno je už utvorená a prekvitá u nás po všetkých stranách.

Ja som tej mienky, že je u nás už každý o tom presvedčený, že je svrchovaný čas, aby sme sa organizovali, spájali a sružovali ku obrane našich práv a proti nápadom zo strany našich nepriateľov. Arcibiskup predseda srdečne privítal zastupiteľov Jednoty zo strediska a poďakoval sa i prítomným zastupiteľom stoličnej pravomocnosti Bács za tú ochotnosť, akou katolícku Jednotu všade podporujú. Ponevác v niektorých farnostach kaločského arcibiskupstva katolícka Jednota neni ešte utvorená, cieľom tejto porady je katolícku organizáciu previesť aj v týchto obciach ku podpore vzájomných a verejných záujmov katolíckych. Zahájenie porady prijali prítomní s hlučnými ováciami.

Štefan Haller hlavný tajomník zvyklo uduševnenosťou vysvetloval katolícku Jednotu a zachvátil zápalistou rečou svojou všetkých prítomných.

Dr. Alexander Ernszt hlavný správca Jednoty a krajinský vyslanec vyzdvihol v jeho reči, že posial dosiahle úspechy neznamenajú tolko, že sme už celkom dopádili cieľu, bo ešte veľké práce čakajú na nás. Katolícka Jednota pohyblivosťou jej premôže tieto práce, potrebuje ale veľkým cieľom jej sodpovednú pevnú organizáciu, Z mnohých strán napádali katolícku Jednotu už aj posial, keď ona ale tvorí bude neodolateľne pevný tábor, i najkrutejšie nápady jej

nepriateľov zlomia sa na jej sile. *Navrhol z tej príčiny, aby 6. júna agitacionálna nedela bola po celom území arcibiskupstva kaločského.* Vručne vďaky vyslovil konečne predsedovi arcibiskupovi, že za Jednotu Katolíckeho Ľudu bojuje v prvých radoch.

Mikuláš Zboray krajinský vyslanec a podpredseda katolíckej Jednoty nepodvratnými dôvodami dokázal potrebnosť katolíckej ľudovej Jednoty a prešiel potom na to uzavretie, aké najnovšie vyniesla proti katolíkom pravomocnosť stolice Hajdu. Stolica Hajdu — povedal — vyniesla uzavretie o sekularizácii. Toto uzavretie samo v sebe nás nezaujíma. Také boly a budú aj v budúcnosti. Nás zaujíma len rabulistika tohto uzavretia. Žiadajú, aby sme my katolíci odovzdali naše cirkevné majetky. Prečo ale len my? Prečo nie aj tie iné konfessie? Že katolícka Jednota, kresťanská ľudová strana, kresťanský socializmus hatia pokrok v kultúre? Kto to môže veriť? Že my v katolíckej Jednote ľud poučujeme a ku všetkému dobrému povzbudzujeme, či sa to protiví kultúre? Že kresťanský socializmus na základe kresťanskej lásky k bližnému utvorí chce ríšu práva, pravdy a spravodlivosti miesto revolúcie, či to zaslúži hany? A čo môžu mať proti kresťanskej ľudovej strane? Ona je kresťanská a bráni zmužile kresťanstvo, lež je spolu aj ľudová a vodcovia jej do poslednej kvapky krvi bojujú za práva kresťanskeho ľudu. Či tým hatí pokrok a nezaslúži úplného uznania kresťanstva a ľudu?

Na túto reč odpovedali prítomní hlučnými ováciami, po ktorých utíšení arcibiskup dr. Julius Várossy ako predseda zaključil poradu.

Ku riešeniu vysťahovaleckej otázky.

Otázka vysťahovania je na dennom poriadku od tých čias, odkedy sa hromadné vysťahovanie za more započalo. A vždy viac citíme veľkú národnohospodársku váhu tejto otázky. Či je o tom reč, že následkom vysťahovania trati štát robotné sily, ktoré vstupujú do služby cudzím záujmom, či je o tom reč, že našim rodákom v dalekej cudzine šťastie nepraje, že sklamaní v svojich nádejach bažia za starým svojim domovom a vrátia sa späť na tele a na duchu

zmorení, jako sa to teraz veľmi mnohoráz stáva. Vysťahovalecká otázka je teda v každom ohľade veľmi vážna, preto sa smerodajné kruhy s ňou často zaoberajú.

Najnovšie nastolená bola táto otázka na kongresse Stredoeuropských hospodárskych spolkov, ktorý zasedal v hlavnom meste Nemecka, v Berlíne. Sväzok menovaných spolkov utvorený bol pred rokmi tým cieľom, aby pokojnou cestou riešil protivy, ktoré povstaly pri doprave a vývoze rozličných článkov jedného štátu na územie druhého štátu. Teraz sa kongress po prvýkrát zaoberal s vysťahovaleckou otázkou, lebo veď táto týka sa tiež vývozu a dovozu a síce veľmi cenného materiálu: robotných ľudí. O tejto otázke držal prednášku správca spolku uhorských veľkopriemyselníkov a jeho návrhy vzbudily všeobecnú pozornosť v kruhu členov kongressu a poskytujú nový základ ku zdarnému riešeniu tejto páľčivej otázky. Prednášateľ postavil sa na to stanovisko, že všetky zainteresované štáty musia pri riešení vysťahovaleckej otázky jednomyselne pokračovať, musia sa teda postarať o vynesenie zákonov, ktoré by boly všeobecne platné v každom zainteresovanom štáte. Aby na pravdivosť tohoto svojho tvrdenia bližšie posvietil, rozpovedal vývin vysťahovaleckej otázky počnúc od uzavretia, ktoré vyniesol kongress Spojených Štátov amerických roku 1868. až po vynesenie zákona z r. 1907., ktorým určené bolo, že každý vysťahovalec povinný je platiť 4 dolláre hlavovej dane, krom toho boly podmienky vysadnutia na územie Spojených Štátov zostrené. Potom sa zmienil o zákonoch, ktoré europejské štáty pod tlakom americkej politiky vyniesly, podrobne zaoberajúc sa zvlášte so zákonom, ktorý cieľom sriadenia vysťahovaleckej záležitosti najnovšie uhorský snem vyniesol a vyzdvihol, že tento zákon môže vytknutému cieľu slúžiť, jestli jeho nariadenia prijmu aj medzitka a spoločnosti štátov, cez ktoré sa vysťahovanie deje a týmto umožnia jednotné a jednomyselné riešenie vysťahovaleckej otázky. K tomuto primerane mal by byť zákon, kongressom Spojených Štátov r. 1907. vynesenný, zodpovedne zmenený. V južných štátoch amerických ale maly by byť vzájomným dohodnutím ustálené podmienky, za ktorých vysťahovalec môže občianske právo obdržať.

Prevažná väčšina vysťahovalcov opúšťa svoju starú vlasť len dočasne v tej nádeji, že sa za prajnejších hmotných pomerov späť bude môcť vrátiť. Medzi vysťahovalcami sú mnohí vojovinní, ktorí pred assentírkou odišli a obávajú sa trestu, preto odkladajú s návratom do starej vlasti. Sú rezervisti, ktorých povinnosťou je hlásiť sa u patričnej vrchnosti, ale toto nejedon premešká, lebo je to spojené neraz s ťažkosťami. Túto záležitosť bolo by treba dostatočne sriadit'. Vôbec vo vysťahovaleckej otázke treba, aby všetky štáty jednomyselne pokračovali, potrebné by bolo všade postaviť osobité úrady, ktoré by sa zaoberaly so sbieraním dát a vôbec so všetkým, čo sa na vysťahovaleckú otázku poľahuje. Tieto úrady mali by byť v stálom úzkom spojení jedon s druhým. Vtedy by patričné štáty mohli jednomyselne zakročiť aj proti vysťahovaleckým agentom, ktorí len zo ziskuchtivosti vábajú ľud ku vysťahovaniu, ale za následky neberú na seba žiadnu zodpovednosť. Na základe vzájomného dohodnutia malo by byť o ďalší osud vysťahovalcov postarané a síce toto by malo byť povinnosťou toho štátu, ktorý vysťahovalcov prijal. A na každý pád bolo by treba porobiť čo najprísnejšie poriadky proti vysťahovaleckým agentom, aby ziskuchtivé vábenie ku vysťahovaniu prekazené bolo. Kto sa chce vysťahovať zo svojej vôle, toho nemožno v tom hatiť, ale vábíť ľudí rozličnými sľubami a potom ich vykoristiť a nechať na blate, je trestuhodná vec. Vieme, že vysťahovalecký agent usiluje sa zväbiť ku vysťahovaniu čím viac ľudí, lebo od množstva vysťahovalcov závisia jeho dôchodky. A keď aj chytiť takého agenta, nemôžu ho peňažne trestať, lebo u neho zväčša nič nenajdu, môžu ho teda najviac do chládku posadiť; no pár dní si odsedí a začne remeslo znova. Potrebné by bolo aj to, aby sa zainteresované štáty vzájomne dohodli ohľadom poriadkov a zdravotníckych pravidiel, ktoré pri doprave vysťahovalcov prísne zachované byť majú.

Toto sú hlavné zásady, ktoré správca spolku uh. priemyselníkov v svojej prednáške rozvinul. Konferencia za dobré uznala zaoberať sa s vysťahovaleckou otázkou na označenom základe a vyslala týmto cieľom osobitý výbor. Bárs by započatá akcia vzbudila čím v širších kruhoch

záujem a prispela ku zodpovednému riešeniu veľkej národohospodárskej záležitosti: vysťahovaleckej otázky.

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Cez veľké sviatky svätodušné katolícki veriaci majú sa radit' v shromaždeniach Jednoty, akým spôsobom by v jejich krajoch, čo najúspešnejšie rozširovať mohli katolícku organizáciu. — V takých obciach tiež, kde katolícka organizácia posiaľ ešte prevedená není, nech sa shromaždia katolíci pod predsedníctvom pána farára, kaplána alebo organistu a nech sa konečne usnesú na tom, že katolícku Jednotu bezodkladne utvoria.

Skvelých príkladov máme dost'. — Tam je mesto *Szabadka*, kde bola vydržiavaná veľká porada, na ktorej predsedal sám arcibiskup kaľočský dr. Julius *Városvy*. Tam je na horných stranách mestečko *Bánovce*, kde horliví katolíci tiež vydržiavali veľké utvoriujúce shromaždenie, na ktorom rečnili krajinskí vyslancovia dr. Julius *Jánoky-Madocsányi* a Koloman *Brestyenzsky*. — Tam sú utvorené už katolícke organizácie *Kolozsvár*, *Majsajakabszállás*, *Nagylözs*, *Kicléd*, *Csehimindszent*, *Hölak*, *Györszentiván*, *Szaján*.

Všetko to sú nasledovania hodné príklady. Nasledujte ich drahí bratia katolíci. Utvorujte Jednotu Katolíckeho Ľudu a v tomto posilňuj vás posvätiťel Duch Svätý.

Pamiatka bitky s Francúzmi pri Asperne.

Vo štvrtok, dňa 20. mája bolo sto rokov, čo rakúska armáda veľké víťazstvo vydobila nad čatami francúzskeho cisára Napoleona I. pri Asperne, neďaleko Viedne. Za príležitosti sto ročnej pamiatky na toto víťazstvo dňa 20. a 21. mája odbývaly sa skvele slávnosti, na ktorých bol prítomný jeho veličenstvo kráľ s členami panujúcej rodiny a s vysokými vojenskými hodnosťarmi.

Jeho veličenstvo predpoludním o 10. hodine v sprievode generálneho adjutanta grófa Paara po železnici odcestoval na stanicu Stadlau, odkiaľ sa na koči zaviezol na krásne ozdobený priestor pred kostolom v Asperne, kde v prvom rade dedičovi trónu arcikniežatu Francovi Ferdinandovi a arcikniežatu Karolovi Francovi Jozefovi podal ruku a ostatným arcikniežatám a hostom salutoval.

Jeho veličenstvo kráľa privítali viedeňský hlavný mešťanosta dr. Lueger a podmešťanosta a zaviedli ho do šiatra, kde ho vojsko slavnostne privítalo. Potom biskup dr. *Marschall* slúžil vojenskú svätú omšu s Te Deumom. Ku svätej omši vyrukoval jeden bataillon 101, pešieho pluku so zástavou a hudbou a pod sv. omšou 3-krát vystrelil.

Po vojenskej omši jeho veličenstvo kráľ s členami panovníckeho domu šiel ku pamätnej soche leva v Asperne, kde mešťanosta dr. Lueger povedal reč, v ktorej sa jeho veličenstvu poďakoval za to, že prišiel na slávnosť a nastínil významnosť bitky pri Asperne. Na reč dra Luegera jeho veličenstvo kráľ odpovedajúc, srdečne sa poďakoval za vrúčne precítené slová, ktoré mu Lueger v mene viedeňskej rady predniesol a ktorými oslavoval tých hrdinských bojovníkov, ktorí pred jedným storočím dali príklad najslávnejších vlasteneckých cností a dal výraz tej svojej túžbe, aby Všemohúci aj v budúcnosti udeľoval svoje požehnanie tak v pokojných, ako i vo vážnych časoch.

Jeho veličenstvo kráľ potom položil na sochu krásny venec, načo sprevádzaný arcikniežatom Francom Ferdinandom a členami panovníckeho domu šiel na vojenské parádne námestie, kde za veľkej vojenskej parády položil základný kameň veľkej aspernskej sochy. Sochu apoštolský vojenský vikár Belopotocky posvätil, načo dedič trónu Franc Ferdinand pozdravil kráľa vzletnou rečou a spomenul hrdinské skutky aspernských bojovníkov, pri čom spolu vyzdvihol, že ten duch, ktorý vtedy prenikal hrdinov, aj dnes žije v armáde. Konečne poprosil kráľa, aby uderil na základný kameň.

Jeho veličenstvo odpovedajúc na reč dediča trónu, nastínil význam bitky pri Asperne a dľa obyčaje 3-krát uderil kladivkom na základný kameň sochy. Potom jeho veličenstvo opustil Aspern a vrátil sa do Viedne.

Na druhý deň, 21. mája odbavovali sa pobožnosti vo votívnom chráme vo Viedni, pri ktorých aj jeho veličenstvo kráľ bol prítomný.

POLITICKÉ CHYRY.

Bolesti «Ludových Novín».

«Ludové Noviny» nevedia sa uspokojiť nad tým, že Katolícka Jednota má veľmi mnoho členov. Proti týmto bolestiam «Ludových Novín» není lieku. — Čím viacej nadávajú a blúznia do sveta «Ludové Noviny», tým viacej zmáha sa katolícka Jednota.

K riešeniu krízy.

Neodvislí, čo chcujú mať samostatnú banku a radi by sa dostali na vládu, radi sa porad a špekulujú,

za tým ale kríza zaiste ostane za čas ešte nerozriešenou.

Valné shromaždenie stolice novohradskej.

Stolica novohradská minulý týždeň vydržovala v meste Balassagyarmat pod predsedníctvom nadžupena Michala *Prónayho* svoje riadne jarné valné shromaždenie. Shromaždenie kardinálovi knieža-primasovi Klaudiusovi Vaszarymu a arcipastierom za kroky, ktoré porobili v záujme vyzdvihnutia platnosti pápežského dekrétu «Ne Temere», odhlasovalo vďaku. Farár Koloman Jeszenszky v mene svojich spoluduchovných za uznalivé osvedčenie stolice vyslovil vďaku. — Zatým valné shromaždenie uzavrelo, že ministra orby Ignáca Darányiho za nový zákon o víne pozdraví. — Potom valné shromaždenie vybavilo bežné záležitosti.

Z CUDZOZEMSKA.

Udalosti v Turecku. Sultán *Mohamed V.* minulé dni prijal v palote Dolma Bagdče poklonu ministrov, senátorov, cirkevných hodnostárov, generálov, vysokých štátnych úradníkov, direktorov bánk, veľkokupecov, popredných osobností a zastupiteľov tureckej tlače,

Dľa zprávy časopisu «Saba» prvá missia, ktorú vyšlú cieľom notifikovana nastúpenia na trón sultána Mohameda V., pod vedením bývalého tureckého veľvyslancu viedeňského bašu Zia a za účasti generála bašu Dalila a prvého komorníka bega Lutfiho odcestuje do Viedne, Berlína, Petrohradu, Stockholmu, Koppenhágy, Hágy, Belehradu, Cetinja, Bukarešti a Athén, druhá missia ale pod vedením bašu Tevfika, ktorého sultán teraz vymenoval za tureckého veľvyslancu londýnskeho a za účasti ministra verejných stavieb Nuradungiana a bývalého policajného ministra bašu Samiho pojde do Ríma, Paríža, Londýna, Brüsselu, Madridu a Bernu.

Tento istý časopis píše, že ex-sultán Abdul-Hamid pre štát čo prvú rátu vystavil vraj na jeden million tureckých funtov znejúci čekku ku jednej cudzozemskej banke. Teraz v ministerstve vojny v prítomnosti troch vyslancov spočítajú v Yildizi najdené peniaze.

Syn bašu Midhata, Ali Hajdar Midhát, zapravotí ex-sultána Abdul Hamida, lebo dal zavraždiť jeho otca. Aj syn sultána Murada V., knieža Sala-Eddin zapravotí ex-sultána Abdul-Hamida, lebo jeho otca za tridsať rokov držal vo väzení.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny,

na pol roka 2 koruny,

na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

BESEDNICA.

Manželovia práčiek.

Izlandská história.

Na okolí jednej malej izlandskej dediny, ktorú stále hustá hmla pokrýva, taká, že svet tiež ani vedomosti o nej nemá, ženy pri teplých žriedlach tejto krajiny ostrovov, perú svoju bielizeň. Pokiaľ batistové veci namydli, rozličné potárajú; ani ich ruky, ani ich jazyk neodpočívajú ani za okamih.

Dve ženy, Bergtora Eimarasen a Kolfina Sigudtusen tak horlivo vyprávajú, že medzi tým celkom zapomenú na pranie. A predmet ich rozhovoru, o ktorom tak náruživé a tak horlivo vyprávajú — človek by ani neuveril — je sprostosť ich manželov. Zo začiatku ešte sa ponosujú, že majú takých manželov, ktorí nie sú ich hodní, pomaly však začínajú nahliadať užitočnosť tejto okoličnosti a tiež si prajú k tomu šťastie.

— Ja sama musím na všetko myslieť! — povie jedna. — Na šťastie poslúcha ako dieťa a je tichý, jako príručný baránok.

— Aj ja môžem činiť s ním to, čo chcem! — povie druhá.

A veľa sto a sto malých fahov vyprávajú jedna druhej, ktoré všetky len to sú povolané dokázať, že od ich manželov sprostejší človek neni viac v širom tomto svete. Hovoria najneuveriteľnejšie histórie jedna druhej a v tisícnásobnej barve stále také veci, ktoré aj samé za nesmyselné držia.

Pokiaľ takto nad tým horlia, aby duševné nižšie veci svojich manželov jedna druhej líčily pri čom s najbezočivejším spôsobom najnesmyselnejšie veci potárajú a v sebe tiež vrú od mrzutosti, keď vidia, že aj najneuveriteľnejšie prelicituje tá druhá ešte s jedným neuveriteľnejším, ani nezbadajú, že okolo nich sa shromažďujú ženy a z čiastky Bergtore, z čiastky Kolfine chytia stranu.

Boj jazykov jednostajne bude rozhorčenejší, dohadovanie pretvorí sa na hašterenie a obrážanie a málo chybí, že tie dve ženy nechytia sa do vlasov v nádeji jednej pochybnej slávy. Aj ostatné ženy stoja hotové, aby činne účasť vzaly v už-úž vypuknúť majúcom boji. Vtedy Kolfine napadne dobrá myšlienka.

— Jednakaždá z nás dobromyseľne to tvrdí, — tak prehovorí, — že jej manžel je najsprostejší. To možno ľahko rozhodnúť.

Ponevác za isté bere, že stavku ona vyhrá, to navrhuje, aby urobily právu s ich manželmi. Druhá, ktorá je vo veci svojej práve taká istá, s radosťou pristane

na to. Ostatné ženy sa stavajú kde v prospech Kolfiny, kde Bergtory.

★

Keď Bergtora prišla domov, po zrátom uvážení vecí, vzala kolovrat s vlnou a nechajúc praslicu prázdnu, tak činila, jako by pracovala. Jej manžel Vigfu, vidiac to, začal sa smiať.

Bergtora mrzute sa pýtala, že čo sa smeje, na čo Vigfu ju upozornil, že na praslici nemá vlny.

— To hovoríš, že neni na nej vlna, ty blbý! — odpovedala surovo Bergtora. — Veru je na nej, len že je taká jemná, že ty ju nevidíš. Ty aj ináč si ku tomu prihlúpy!

A s tým pokračovala v práci. Keď s domnelým pradením vlny bola hotová, tak činila jako by tkala, za tým na kúsok krájala nádhernú tkaninu a kúsok pozosívila. Vigfu s vytreštenými očima hľadel na všetko toto, ale nemal iné slovo, jako že on nevidí nič.

Bergtora ale odpovedala:

— Preto nevidíš túto látku, lebo je taká fajnová. Aj ostatne pri tvojej nekonečnej hlúposti, toto ani ináč nemôže byť... Zhotovím ti znej jeden pekný oblek, taký, jaký mužský ešte nenosil.

Bergtora na toto tak činila, jako by probovala oblek manželovi. Aj ho pozapínala, kde tu na ňom napravujúc, niekde ho úziac, inde zas párajúc a na novo zašívajúc. Manžel ju nechal a s hlúpym úsmevom správdzal ženino účinkovanie.

★

Kolfina pod tým časom takto riekla svojemu manželovi, Torgimusovi:

— Nuž a teba čo ztihlo? Taký si jako smrť!

— Prečo? Či snáď mám zlú barvu?

— Veď celkom si bleďý! Ty si nemocný. Či to necítiš?

— Ja nemocný?

— Pravda, keď hovorím... Kde ťa bolí?

— Nikde.

— Neni možné! vidím že trpiš. Ale ty si taký sprostý, že ani nebadáš. Mal by si si ľahnúť. Stavila bych sa, že ty bys ani to nezbadal, keď by si nenadále zomrel. Aj vtedy by si tak činil, jako by sa nebolo nič stalo. Ešte je dobre, že som ja tu.

Manžel z počiatku vzdoroval. Ukázal jazyk, ohmat si pulsy, skákal, tancoval len preto, aby ukázal, jako je zdravý a jako dobre sa cíti. Ale všetko bolo marné. Jeho manželka tak presvedčene hovorila, že konečne aj poslúchnul a ľahostajne takto rieknuť:

— Jestli som nemocný, dobre, nech budem nemocný. Mne ja všetko jedno.

V nasledujúci deň ráno Kolfina opakovala predošlý zjav. Torgimus veľmi dobre sa cítil a práve chcel stať hore, keď jeho manželka prišla ku posteli a začala horko jajať.

— Bože môj, čo bude so mnou? Hrozné! Ah, ja to neprežijem! — vravela žalostným hlasom a pritom horké slzy vylievala.

Torgimus proboval ju tešiť a prosil, aby sa nedráždila, lebo on celkom dobre sa cíti.

— Oh! — povedala žena. — Keď sa človek tak dobre cíti, to je už začiatok konca. Ja som nepotešiteľná, že sa musím s tebou takto vyprávať, ale to sa čini v tvojom záujme. O mnoho lepšie ťa milujem, nežli abych ukryla pred tebou pravdu...

Dojatý od tolkejto dobroty a ustrnutý nad strašným chýrom, hlúpy Torgimus o tom sa presvedčil, že on veru skutočne musí byť nemocný, ba až veľmi nemocný a jeho stav sa z hodiny na hodinu zhoršuje. Chýr o jeho nemoci rozniesol sa aj po susedstve a nezadlho to si hovorili ľudia, že Torgimus Sigudtursen je na konci.

Torgimus všetko ztrpel a už viac ani sa nepokúsil žene odpovedať, i tak vedel, že mu hneď povie:

— Lepšie viem, jako ty! Ty si k tomu sprostý.

Lebo žena vždy zvykla mať pravdu. A čo by aj bol mohol na to odpovedať? Len to, že dobre, dobre a preto uspokojil sa so svojim osudom.

Vtedy konečne už došla jeho posledná hodina. — Prišiel kňaz a dal mu posledné pomazanie. Výbuchy zúrivej žalosti, srdcolumné odoberanie sa a potechy musel trpezlivo a mlčky znášať. Na druhý deň jeho manželka dala mu na vedomie, že včul hľa už nepatrí medzi živých, lebo v noci zomrel a že ho včul pochovávajú. Toto však už aj Torgimusovi bolo primnoho, ale Kolfina aj včul zvíťazila nad ním.

— Nuž či som nepovedala, že pri tvojej neslychanej veľkej sprostosti ešte ani to nespozoruješ, že si zomrel?

Kolfinino bedákanie ho predesilo; tragické klone nie sa a veľká jej žalosť hlboko účinkovali na neho. Kolfinina žalosť bola jednako lichotivá a dojímavá. — Ačpráve náramne sa čudoval na tom, že medzi životom a smrťou je taký malý rozdiel, predsa tak sa choval, jako sa to sluší na jedného mŕtvého; oči zavrel, ležal nepohnute a tak slabo dýchal, jako len vedel.

*

Keď sa Bergtora dozvedela o tom nešťastí, ktoré zastihlo ženu Kolfinu, viac ju to prekvapilo, nežli zarmútilo. Keď slušným spôsobom vyjadrila svoju sústrasť, hneď na to myslela, že na pohrabe, na ktorý sa shromažďia z okolia všetci ľudia, najlepšia príležitosť zavdá sa, jej manžela v nových šatách ukázať.

Ešte raz teda tak robila, jako by na Vigfura bola oblieklašaty a potom ho pekne pozapínala, do vačku mu položila tabatierku a šnuptichlu a s nasledujúcou malou úpravou pustila ho na cestu:

— Predovšetkým pozoruj na seba v tomto novom a utešenom obleku.

— Teda skutočne je taký utešený?

— Nemá páru, keď ti hovorím.

— Jako mi budú závidieť moji priatelia!

— To budeš môcť vyčítať z ich očí.

A s tým pohnul sa na cestu ten dobrý Vigfu, vopred sa tešiace, predpovedanému víťazstvu, ktoré mu prináša nové jeho šaty.

Okolo smútočného domu rozprestierajúca sa lúka bola plná rozličnými vozami, na ktorých prišli ľudia z vidieku na pohrab. Koníky tam sa rehotaly ku vozom priviazané. Priestor a dvor okolo smútočného domu zaplavili ľudia v čiernom obleku; rozpovedali jeden druhému priebeh záhadnej nemoce Torgimusovej. Kolfina kľáčala pri truhle a potichu nariekala. Prijímala vyslovenie sústrastí a vrele potriasala podávané jej ruky. Razom však rýchla veselost uchvátila ku trúčlivému obradu shromaždené obecnstvo. — Všetci prítomní len tak sa trasú od smiechu a aj sama vдова celkom zapomene na to, že ona vlastne by mala plakať a spolu sa smeje s ostatnými.

Ku hlučnej veselosti dalo príčinu objavenie sa Vigfu. On zložil kepeň, ktorý ho chránil pred prachom a zimou a včul v košeli stojí pred celým shromaždením. Jeho manželka mala pravdu, keď predpovedala, že on vynikne. Oči všetkých na neho smerujú a jedenkaždý len jeho pozoruje; na mŕtvého docela zapomenuli. Vigfu je blažený a hrdý. Toto víťazstvo prevýšilo aj najružovejšie jeho nádeje.

— To je potom pekný oblek, však ver? — pýšil sa. — A jaký fajnový! Ani nemá páru na celom svete. Moja žena je šikovná a usilovná. Ona sama zhotovila tento oblek a tak rýchlo pracovala, že neminula štvrt hodina a už ho mohla dať na mňa.

Vigfurovi udrela sláva do hlavy; hrozne vážnym sa robil a dal sa obdivovať. Zrejme sa radoval a nezbadal, že podivenie riadne nezvicklo sa prejavíť v takejto veselej nálade.

Do prestať nechcejúceho smiechu a veselých výkrikov ľudských razom nový hlas sa zamiešal, ktorý sa vydrel z truhly:

— Jako bych sa včul z chuti smial, keby som nebol mŕtvy!

Keď toto Vigfu slyšal, jeho blaženost neznala viac hraníc.

— Vidíte! — vravel s radosťou. — Ešte aj mŕtvi vstanú, aby ma obdivovali.

Poslovenčila: *Jožinka*.

CHYRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ v Frešporku Právomocenský výbor mesta Prešporka pod predsedníctvom hlavného župana Dionýsa *Bittóva* vydržiaval predošlý týždeň mimoriadne valné shromaždenie, na ktorom hlavný župan úradne oznámil, že jeho veličenstvo kráľ príde do Prešporku. Valné shromaždenie uzavrelo, že jeho veličenstvo kráľa, ktorý dňa 1. júna príde do Prešporku ku otvoreniu Detského domova svätej Alžbety, slávnostne privítajú, tú čiastku mesta, cez ktorú sa kráľ povezie, dajú ozdobiť a postavia triumfnú bránu. Prevedením tohoto uzavretia poverili mestskú radu. Právomocenský výbor pod vedením mešťanostu korporatívne bude víťať jeho veličenstvo kráľa, prípadne pojde k nemu deputatívne na poklonu.

Výročitý deň bitky s Francúzmi pri Asperne. Arciknieža *Fridrich* z príležitosti storočnej pamiatky bitky pri Asperne založil 50 tisíc korunovú fundáciu pre 3. peší pluk, ktorý nosí meno arciknežata *Karola*. Arciknieža z tohoto obnosu 30 tisíc korún určil pre dôstojníkov, 20 tisíc korún ale pre poddôstojníkov tohoto pluku. Arciknieža *Fridrich* z tejto príležitosti aj pre 3. ulánsky pluk založil 50 tisíc korunovú fundáciu tiež s tým istým podelením.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August *Fischer-Colbrie* pokračuje svoju apoštolskú cestu cieľom udeľovania sviatosti birmovania. Dňa 20. mája birmoval v obci Sókút z kadiaľ prešiel popoludní do Vranova, kde ho slávnostne prijali. Odtiaľ išiel do obcí Zemplénmátyás, Ujszomotor, Rubó a Jánosvölgye, do týchto horných obcí, kde doteraz ešte žiaden biskup nechodil. Všade držal i vizitáciu a zkušky vo školách. — Z príležitosti krížových dní ráno o 1/28 hodine z hlavného kostola vyšla processia a navštívila kostoly sv. Domika, Uršulíniek a kostol praemonštratský.

Chýry zo Spiša. V Novej Vsi dňa 7. mája zomrel tamojší najstarší učiteľ Ján Gulyás v 72. roku života svojho. Za 45 rokov účinkoval. Na jeho pohrabe veľké obecenstvo vzalo účasť. — V obci Szomolnokhutta sa štyri ročný chlapec Jána Taubusa utopil. — V obci Csontfalu dňa 5. mája v noci hrom uderil do veži kostola a rozbil skalnatý kríž. Iného nešťestia a inej škody sa, chvála Bohu, nestalo. — V Bielej Vode pri gemerskej hranici vdova po Pavlovi Bobák dňa 28. apríla v 102-om roku života svojho zomrela. To je veru za našich časov veľmi zriedkavý vek! — Z Jurgova preložila žandárov do Kacvina. — V Starej Vsi sú od najnovšieho času už tiež traja zahraniční policajti, na takzvanom Tridsiatku bývajú. Už teraz nebude tak ľahko z Magury bez passu do Ameriky sa dostať. Minulého týždňa mali sme tu pekného a teplého času. Pán Boh sa predsa smiloval nad nami, za čo sme mu povinní vrúčne vďaky vzdávať! — Kézmárska firma Wein chce v Lubici v súkromných domoch 400 mechanických krosien a 100 šijacích strojov postaviť; časom aj fabriku. Skrze to sa Lubica veľmi pozdvihne. Ročný zárobok bude 120 tisíc korún. — V mesiaci apríli odviezli z našej stolicy na železnici do iných krajov našej vlasti 98 kusov rožného statku, 789 oviec a 162 ošipáných. Z cudzozemska priviezli tri mulice. — Z Merény (Ondrišle) majú až na Bindt priemyselnú železnicu stavať. — V Markušovcach dňa 14. mája po dlhom trápení zomrel Anton Horka, správca tamojšej baníckej železničnej dielny v 56. roku života svojho. — Kézmársky mestský hlavný notár Koloman Čiha ide do obce Ofehértó (stolica Szabolcs) na miesto svojho otca za okresného notára. — Od 1. mája b. r. sú aj v Javorine zahraniční policajti. — V našej stolicy má teraz Jednota Katolíckeho Ludu 4286 údov. To je veru ešte málo! Z každej katolíckej rodiny by aspoň jeden úd mal byť členom katolíckej Jednoty. — Naš osvietený

pán biskup vymenoval nového kanonika *Fridricha Rolnyho* za hlavného cirkevného školdozorca katolíckych ľudových škôl celého biskupstva, Jána *Jurika* profesora bohoslovnia vymenoval za direktora semenišťa. — Tí mladíci, ktorí by mali vôľu medzi klerikov nášho biskupstva vstúpiť, majú sa so školským vysvedčením a rodným listom dňa 29. júna v biskupskej kancelárii hlásiť. — V Starej Vsi vyvolili za urbariálneho predsedu Franca Regéca, jedného z najmajetnejších, ale čo je hlavná vec, i najporiadnejších gazdov. — V Starej Vsi sa tá banda s dúchacími nástrojmi, ktorá sa pred štyrmi rokmi pre vysťahovanie sa gazdovských údov rozpadla, teraz s 12 členami znova sa sriadila. — V mesta Merény (Ondrišle) pre šarlach zavreli rim. kat. školu. V obci Ragyócz dňa 12. mája šesť stodôl zhorelo. — V Popráde dňa 17. mája večer dve stodoly zhorely. — V novoveských lesoch sa veľmi rozmnožili zmije (vipera). Vrchnosť dá za každú zmijovú hlavu 50 halierov odmeny. — V Spiškej Sobote si dňa 17. mája 65-ročný Ján Križán s ostrou britvou na tolko porezal hrdlo, že zaraz zomrel. — Minster orby vykázal našej stolicy na sriadenie hyd chovaciú vzornú osadu 15 tisíc korún. — Terajší majitelia bývalého Hercovho majetku predajú dňa 1. júna popoludní o 2. hodine na verejnej písomnej licitácii 10 tisíc stojáceho smrekového dreva. Pri tej príležitosti asnaď aj niektorí privátni majitelia predajú takého dreva až do 3000 kusov. — Minulého týždňa mali sme pekného času. Jarné poľné roboty sú už skončené.

Kobyľky v ministerstve. Rakúske ministerstvo orby tieto dni dostalo zvláštny dar: jeden krdel kobyľiek, Obyvatelia na okolí Karstu v Görce totižto prosili ministerstvo, aby im dalo mimoriadnu pomoc ku vykynoženiu kobyľiek. Prosbu v ministerstve zaľahol prach a v spomenutom kraji sa kobyľky ešte viac rozmnožili. Obyvatelia okresu Serena nato viac kistieň naplnili zemou a kobyľkami, tak ako im prišlo a toto potom poslali ministerstvu orby. Tam sa takmer zdesili, no táto zvláštna príloha ku prosbe potom aj mala účinok. — Rakúska vláda naskutku nariadila, aby obyvateľom Görce a Gradišky bol poskytnutý každý prostriedok, aby kobyľky ešte prv mohli vykynožiť, než by sa zo zeme vyliahly. Minister orby dr. Braf vyassignoval na tento cieľ 10 tisíc korún. Za tieto peniaze nakúpia v Horvatsku a Dalmatsku 5000 moriakov a potom ich za veľmi lacnú cenu predajú obyvateľom, lebo moriaký sú veľmi dobre súce na kynoženie kobyľiek.

Útok proti okresnému sudcovi. Z Rábu (Győr) oznamujú, že v úradnej miestnosti okresného sudcu dra Franca Keresztesa v Tété minulý týždeň odohrala sa rozčuľujúca udalosť. — Manželku tamojšieho roľníka Jána Baranyaiho vlni zastrelil jej zať Karol Balázs. Ovdovely človek nedávno do divého manželstva vstúpil s Rózou Major z obce Nagymóriczhida, ktorej dal prepisať nepohľadnosť v cene 400 korún. Žena potom nechala starého človeka, ktorý si nato cestou pravoty žiadala od nej zpät majetok. Túto pravotu pojednával

dr. Keresztes a Baranyaiho s jeho požiadavkou: odpravil. Keď Baranyai počul výrok, vytiahol na sudcu revolver. Sluha ho chcel odzbrojiť, ale medzitým revolver vystrelil a guľa bezprostredne pri sudcovi vrazila do steny. Pri vypočutí Baranyai povedal, že on sudcovi nechcel ublížiť a že len ženskú chcel zastreliť.

Týfus v Orave. Z Dolného Kubína (Alsókubin) píše, že v obci Zuberec zúri týfus. Poslal na túto nebezpečnú nemoc ochorelo asi tridsať osôb, z ktorých dve zomrely. — Vrchnosť uviedla do života prísne ochranné poriadky, aby šírenie sa nebezpečnej choroby prekazila.

Krvavá voľba smierčieho výboru. Voľba do smierčieho výboru krajčírskych priemysel'nikov v Budapešti následkom bezuzdného terrorismu sociálnych demokratov zavadala príležitosť ku krvavým výjavom. Na voľbe, ktorá sa prevádzala v kruhu krajčírskych malopriemysel'nikov, dve stránky stály jedna proti druhej: sociálni demokrati a kresťanskí socialisti. Sociálni demokrati už pred voľbou ten najbezuzdnejší terror vyvíjali, tak že veľká čiastka kresťanských socialistov ani nešla na voľbu. Sociáldemokrati už na ulici napadli prichodiacich kresťanských socialistov. Sotva ktorý kresťanský socialista sa mohol dostať k urne bez toho, aby ho neboli bili palicami. — Viacerých kresťanských socialistov až do krvi zbili. Kresťanskí socialisti na tomto základe napadnú túto sociáldemokratickým terrorom prevedenú voľbu.

Budapešiansky Katolícky Delnícky Kruh dňa 30. mája, v nedeľu usporiada v hostinci p. Poosa (Vigulica číslo 18. na rohu Bérkocsis-ulice) tanečnú zábavu spojenú s divadelným predstavením a svetovou poštou, na ktorú všetkých bratov a sestry slovenské s úctou povoláva. Vstupné: V predodpredaji 80 halierov, pri pokladnici 90 halierov. — Začiatok presne o 7. hodine večer. O dobré jedlá a nápoje je postarané.

Správa Kruhu.

Prijatie za klerikov. V semeníšti ostrihonského arcibiskupstva bude konkursus dňa 1. júla v Ostrihome. Hlásiaci sa už 30. júna sa musia ustanoviť v semináre. Za klerikov prijmu len tých mladíkov, ktorí IV., alebo niektorú vyššiu triedu gymnásia s dobrým úspechom skončili. Chudobnejší žiaci počas prijímacích zkušok dostanú zaopatrenie v semeníšti zdarma, jestli o to najpozdejšie do 28. júna rektora semeníšta poprosia. V semeníšti baňskobystrického biskupstva bude konkursus dňa 2. júla v Baňskej-Bystrici. Za klerikov sa hlásiaci mladíci musia mať vysvedčenie o vybavení niektorej vyššej gymnásialnej triedy, ďalej krstný list a

odporúčajúci list svojho profesora náboženstva. Mladíci sa musia prihlásiť už 1. júla v biskupskej residencii v Baňskej-Bystrici, kde dostanú bližšie vysvetlenie.

Shromaždenie sociáldemokratov. Tohoročný kongress strany sociálnych demokratov uzavrel, že organizácie politický treba neodvislými urobiť. Strana v tejto záležitosti vydržiavala v Budíne shromaždenie, na ktorom uzavreli, že tak v hlavnom meste, ako aj na vidieku zavedú systém dôverníkov a budú vyvíjať agitáciu po domoch a po uliciach. Každý okres si vyvolá zo siedmych členov pozostávajúci výbor, ktorého povolaním bude vedenie pohybov v celom okrese a dozor nad agitáciami. Na shromaždení uzavreli ďalej, aby na členov týždenne novú 2 halierovú daň vyvrhli a aby okolie hlavného mesta čím skôr bolo pritiahnuté ku centru. Shromaždenie obidva tieto návrhy prijalo. — Na tieto uzavretia červených sociáldemokratov zvlášte upozorňujeme katolíckych veriacich. Nezbednej agitácii, akú zamýšľajú v obciach prevádzať títo revolucionári, nech postaví sa oproti všetci, ktorým je drahá viera a vlasť.

Úžera fiakristov v Budapešti. Že akého zderstva sa dopúšťajú budapešianski fiakristi, o tom si môžeme pochop utvoriť z tých štyridsiatich ponôs, ktoré po tieto dni prišli ku hlavnému kapitanátu a ku kapitanátom niektorých okresov hlavného mesta. Minulú nedeľu boli totižto v Budapešti veľké koňské dostihy, ktorú príležitosť hlavnomestskí fiakristi využili na zdieranie obecenstva. V spomenutých ponosách sa patriční India na to ponosujú, že ich fiakristi ani za desaťpäťnásobnú cenu nechceli zaviezť na závodisko. Poniektorí platili aj po 40—60 korún a jest aj také oznámenie v VI. okrese, dľa ktorého jeden fiakrista 80 korún pýtal za to, že viazol volakoho za dve hodiny v noci. Zaujímavý je aj ten prípad, ktorý oznámil na policii jeden súkromný úradník. — Chcel si totižto najat fiakra na Andrásyho ceste, aby ho zaviezol na koňské dostihy. Kočič odpovedal, že mu len za jednu pol hodinu môže stať k službe, lebo je jeho koč už prenajatý. Vzdor tomu ho ale predsa zavezie, pod tou podmienkou, jestli mu vynahradí to, čo by pri tom udajnom prenajatom poveze utratil: rovným počtom päťdesiat korún. Patričný úradník na takúto bezočivosť chcel ísť pre policajta, ale to fiakrista zavoňal, rýchle šibol kone a odeváľal, tak že si patričný úradník ani len číslo koča nemohol obzrieť. Policia ale oznámených kočičov do radu povolala a troch z nich posúdila na 5—8 dní do chládku, štyroch ale na zaplatenie od 150 do 200 korún siahajúcej peňačnej pokuty. Policajti ale dostali úpravu, aby na

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomôženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od tarenách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovaní na pomoci je v každom ohľade. Ústav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.

žiadosť cestovateľa pri vyplácaní povozného boli prítomní a keby zbadali nejaké nadužívanie, aby hneď zakročili.

Nasledujme ho! Nový predseda amerických Spojených Štátov *Taft* žiadneho liehu (opojného nápoja) neužíva. Keď by ho ľudia nasledovali, o mnoho menej nešťastia, choroby, biedy a hriechu by bolo na tomto svete.

Hladová smrť jedného millionára. V meste Antwerpen v Belgii nedávno zomrel jeden millionár, ktorý bol tak skúpy, že si ani dostatočného pokrmu nežičil. Následkom mnohoročného hladovania už natolko zoslablo jeho telo, že teraz už vypovedalo službu. Ten nešťastník od sveta odtiahnutý v jednej malej izbičky žil, ani postel nemal, len na starom strožliaku spal. — Špatným hriechom je to lakomstvo.

Prvú kávu pili v Europe v meste Benátky (Taliansko) v šesťnástom stoly. Prvé kávové zrnká priniesol jeden doktor roku 1591. z Egypta.

Kresťansko-židovských manželstvá sa v mesiaci marci v našej vlasti — žiaľbohu — 40 uzavrelo. V štrnástich pádoch prislúchala nevesta a v dvadsaťšesť pádoch ženich k židovskému vierovyznaniu. Jedenásť párov uzavrelo, že všetky deti budú kresťanské a jeden pár, že budú židovské.

Na čo obrátia katolícki kňazi svoje peniaze? V ostrihomskom biskupstve v obci Püski nedávno zomrel dekan-farár Jozef Jekel. Len chudobnejšiu faru mal a predsa obetoval pred svojou smrťou na nasledujúce ciele: Na svätú omšu za seba, za rodičov a za brata 400 korún, tamojšiemu farskému kostolu 300 korún, kostolu v obci Dunaremete 400 korún, spolku katolíckej tlače 92 korún 50 halierov, internátu budapeštianskej Marianskej kongregácii 92 korún 50 halierov, budapeštianskému spolku sv. Imricha 69 korún, rim. kat. školskému tónu obce Püski 400 korún, na fond pre starých chudobných tejže obce 500 korún, na misie 400 korún a pre svätého Otea, rímskeho pápeža 200 korún.

Nová obeta pálenky. V Dobšinej (Gemerská stolica) sa jeden mládenec stavil, že naraz vypije liter pálenky. Vypil ju aj, ale aj zaplatil za ňu svojim životom, na mieste zostal mŕtvou ležať. — Hľa, pre tú nešťastnú čertovicu prišiel o život a duša jeho sa len do pazúrov diabolských dostať mohla,

Podakovanie. Jozef Holek, úradný sluha staroveského okresného súdu, richvaldskému farskému kostolu štyri veľké sviečky daroval na hlavný oltár. — Pán Boh zaplať! *Farský úrad richvaldský.*

Štrajk francúzskych poštárov. Vypuknutie štrajku francúzskych úradníkov pošty a telegrafu s veľkými obavami naplnilo francúzske obyvateľstvo, no tieto obavy začínajú sa tratiť. Ačkoľvek štrajkujúci uzavreli, že v štrajku budú pokračovať, predsa už minulý týždeň v Paríži veľa štrajkujúcich úradníkov začalo znova pracovať. A dľa zpráv, ktoré dochádzajú z francúzskych vidieckych miest, štrajk úradníkov pošty a telegrafu možno zá zmareny považovať, bárs účinok štrajku kde tu

silne možno cítiť. Tak zvláste v mestách Lille a Bordeaux. — V tom páde ale, keby sa štrajk predsa šírila, vláda porobí tie poriadky, ktoré dosiaľ v tajnosti držala, aby štrajk celkom zlomila a prípadne súkromné spoločnosti poverí dočasne vybavovaním poštovej a telegrafickej služby. Dosiaľ štrajkujúci nikde nenarušili poriadok. Na nariadenie vlády 25 tisíc vojakov, 8000 policajtov a 500 policajných agentov stojí v Paríži napohotove, aby prípadné výtržnosti prekazené byly.

Obete pálenky. Ešte je v živej pamäti tá smutná udalosť, ktorá sa udala v obci Tótaradác, kde následkom otrávenia sa pálenkou 13 ľudí zomrelo. Teraz z Nagybecskerekú dochádza chýr o podobnej udalosti. — V obci Jankahid Miron Idvorján si staval malý domec. Pri práci mu dľa tamojšieho zvyku jeho známí pomáhali. Keď stavbu dokončili, majiteľ domca pohostil svojich priateľov. Ku oldomášu sa sišli jedenásti a vypili 15 litrov pálenky. Po hostine všetci ochoreli a Miron Idvorján, ako aj jeden jeden jeho hosť do rana zomreli a ôsmi hostia pracujú k smrti. Hovorí sa, že nešťastníci pili z tej istej pálenky, ktorá aj v obci Tótaradác také úžasné nešťastie zapríčinila. Vyšetovanie je zavedené.

Sbierka s falošnými písmami. V obci Buttyin (stolica aradská) žandári zatkli Jozefa Weiszbergera a Leopolda Katza, ktorí v stolici gemerskej sbierali milodary na kostoly. Žandarmeria ustálila, že majú falošné listiny. Našli u nich viac tisíc korún nasbieraných peňazí. Weiszberger a Katz už najväčšiu časť krajiny pochodili, ale posiaľ nikde nezbadali, že na základe falošných listín sbierajú milodary na kostoly.

Nešťastie robotníkov. V petrolejovej fabrike «Apollo» v Prešporke minulý týždeň posiaľ z neznámej príčiny do kotla na surový petrolej dostal sa plyn, následkom čoho kotol rozhodilo. Dvaja robotníci sa zadusili.

Zatknutý zlosyn. Z Komárna oznamujú, že žandári v obci Felsőgalya zatkli nebezpečného zločince Jozefa Kovačika, ktorého 150 žandárov za viac dní prenasledovalo, lebo na území komárnanskej stolice spáchal veľa vlámaní. Dňa 18. apríla zastrelil baníka Jakuba Zipperera, ktorého ozbíjal a odtedy sa skrýval v horách v Tatabányi. Keď ho chytili, našli uňho štyri revolvere a viac ostrých nožov. Pri vypočúvaní sa priznal a potom ukázal aj miesto, kde pokradené veci skrýval. S Juliou Krulikovou žil v divom manželstve a na byte tejto našli tiež veľa pokradnutých vecí. Jeho milenkú, ktorá mu pri zločinoch pomáhala, žandarmeria tiež zatkla.

Vysťahovanie ako — obchod. Istý podujimatel v Uhorsku do Spojených Štátov severo-amerických vysťahovať sa chcúci ľudia chcel poistiť na ten prípad keby ich nepustili do Ameriky, lež zpät poslali. Ku tomuto podniku, ktorý by oblahčil vysťahovanie, pýtal si povolenie od ministra vnútra, ktorý ale prosbu podujimateľa odvrhol s tým odôvodnením, že sa takéto poisťovanie protiví IV. zák. čl. z r. 1903., znejúcemu o vysťahovaní.

HOSPODÁRSTVO.

Stav siatin.

Krajinské hospodárske družstvo Uhorska o stave siatin uverejnilo dňa 20. mája najnovšiu zprávu, z ktorej vysvitá, že hospodári po všetkých stranách túžebne žiadajú si dážďa, lebo následkom posledných mrazov zaostané rastliny len pri dostatočnej vlaha môžu sa vyvinovať. Oziminy na mnohých miestach sú zlé a musia ich vyorávať. Mrazy vôbec väčšej škody narobili len vo viniciach a v ovocných sadoch. Pri tom ale všeobecný stav poľného hospodárstva nenie najhorší, ako o tom svedčia nasledujúce zprávy:

Arad. Siatiny sa nevyvinujú, výhľady sú na slabú úrodu, zvlášte podzimná pšenica je zlá, na mnohých miestach ju vyorali. V jednotlivých krajoch stolice ponosujú sa na veľké suchá. Doháň ešte vždy sadia.

Baja. Počasie je stále suché. Stav siatin je dosť dobrý. Vinice a ovocné sady veľa trpely od mrazov.

Debreczen. Predešlý týždeň bolo pekné a teplé počasie. Dňa 18. mája nastalo veľké horko, za čím 19. nasledovali tuhé chladné vetry.

Győr. Počasie je dosť pohodlné na siatiny, ačpráve následkom májových dážďov nariastlo mnoho buriny. Jariny pekne stoja, podzimná pšenica je slabá. Kukurica sa pekne vyvinuje.

Kaposvár. Pekné, teplé počasie, miestami s malým dážďom, čo veľmi popráva siatiny. Kopaniny pekne sa vyvinujú v poslednom čase.

Kassa. Počasie je veľmi dobré, siatiny, oziminy, zvlášte ale jariny veľmi sa popravily.

Léva. Pekné teplé počasie. Hojne popršalo. Jariny a kopaniny sa pekne vyvinujú. Oziminy sú slabé a fažko sa vyvinujú.

Miskolcz. V piatok, dňa 21. mája v noci a na úsvite bol veľký víchor s prudkým dážďom a ľadovcom, ktorý vo viniciach a siatinách narobil veľa škody. — Včasnú oziminy sú dosť pekné, neskoršie ale sú slabé. Jariny sú dosť dobré, rozumie sa tam, kde mrazy nenarobili škody.

Nagybecskerek. Pšenica následkom mrazov zaostala v sraste, vážnejších následkov ale sotva sa je čo obávať. Kukurica a ovos veľmi pekne stoja. Potrebný je teplý dážď.

Nagykanizsa. Siatiny sa vôbec popravily, pšenica sa pekne vyvinuje. Raž stojí výborne, ide už do kvetu. Oziminy sú vôbec dosť pekné.

Nagyszentmiklós. Po škode mrazmi zapríčinenej veľmi smutne vyzerajú vinice. Miestami možno ustáľiť škody od 60 do 90 percentov, niekde aj slabšie prúty vymrzly. Siatiny sú miestami veľmi pekné, lež riedke a

plné buriny. Raž sa pekne vyvinuje. Kukurica pekne schádza, miestami stojí už vo výške na 6—7 centimetrov.

Nagyvárad. Počasie je neprajné. Oziminy vyorávajú. Na viacej miestach, zvlášte v kraji Sárret následkom sucha nevyvinujú sa siatiny. — Tento rok, zdá sa, bude neurodný.

Nyiregyháza. Predešlý týždeň padal tichý, teplý dážď, následkom čoho popravily sa všetky siatiny. — Mráz minulého týždňa 40—50, ba aj do 80 procentov škody narobil vo viniciach.

Nyitra. Teplé počasie so slabým dážďom. Jariny sa pekne vyvinujú. Cukrovú repu miestami už okopávajú. Miestami už po druhé sadia cukrovú repu. Kukurica pekne stojí.

Pancsova. Siatiny sú dosť pekné. Dážď je potrebný. Kukurica vyvinuje sa pekne.

Sopron. Chladné počasie. Výhľady sú na podlú úrodu. Vo viniciach narobili veľa škody mrazy.

Szatmár. Teplé počasie, siatiny veľa trpia následkom sucha. Mrazmi zapríčinené škody neni sú tak veľké ako sa toho obávali. Pozdej sadená kukurica ešte len včul schádza.

Temesvár. Hrozné horká, ako v kanikulách. Po všetkých stranách stolice žalujú sa ľudia, že tak ozimné, ako jarné siatiny veľmi zle stoja.

Veszprém. Siatiny sa pekne ukazujú a len dážď je potrebný. Kukurica sa veľmi pekne vyvinuje, vinice sa popravujú.

Zalaegerszeg. Teplé počasie s tuhým vetrom. Potrebný je dážď. Vo viniciach a ovocných sadoch veľa škody narobili mrazy.

DOPISY.

Chynorany (stolica nitr.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Uctive prosím, ráčte uverejniť týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Kresťan»-e.

Už od viacej rokov nedočítali sme sa o našej obci ničoho v našom «Kresťane». Toto, ako aj tá okolnosť, že naša obec Chynorany je skoro najväčšia v celom žambokreťskom okrese a napreduje aj v každom ohľade povzbudilo mňa starého občana k napísaniu nasledujúcich riadkov.

V terajších ťažkých časoch, keď niektoré triedy občanstva chcejú pre seba a pre spoločenstvo voľaké výhody dosiahnuť, sdružujú sa v spolkoch, aby tak spojenými silami jak sebe, tak aj obecnstvu osožné, dobré veci docieľiť mohli.

Z tej príčiny aj v Chynoranoch spojili sa občania a utvorili potravný spolok, ináč konzum zvaný, aby sme tam dobré a lacnejšie potravné články kúpiť mohli a pomocou jeho ešte aj iné mravné a hmotné výhody si dosiahli.

Tento konzum blahodarne účinkuje už vyše troch

rokov a je tak silný, že včul od neho v každom ohľade len to najlepšie a najosožnejšie očakávať môžeme pre celú obec.

V stoličných domoch, ba aj v krajinskej snemovni bola už neraz reč o tom, aby krčmy od soboty večera do pondelku boli zatvorené a v niektorých stoliciach je to už aj prevedené, skrze čo prekaziť sa má nesmierne požívanie liehových nápojov, totižto korhelstvo a ľud povzbudený bol by k tomu, aby dni nedeľné a sviatočné svätli a nezneucfoval, lebo zneuctením dňa Pána sa bezbožnosť a nemravnosť rozmaha.

Vieme dobre, že robotnícky ľud len v nedeľu má času schádzať sa a porozprávať, toto ale do veľku robievali len v krčmách, pri čom ale čert nespál a nie jedného svätli k opilstvu, nie jeden svoj krvopotne zarobený groš po nedeľách v krčme premrhal.

Hľa, aby z jednej strany korhelstvo sa prekazilo a z druhej strany aby občania mali sa kde schádzať nie len v nedeľu a vo sviatky, lež nadovšetko keď prídu dlhé zimné večery, treba utvárať spolkové miestnosti. V týchto miestnostiach môžu sa nie len starší pri poriadku radiť, vyprávať o verejných, obecných a užitočných záležitostiach, lež aj dobré kresťanské noviny a knihy môžu čítať a vôbec sa vzdelávať.

Za terajších časov veľmi sa žalujú ľudia na mládež, že je rozpustená. Pre našu mládež teda nadovšetko je potrebná miestnosť, kde by sa shromažďovať, poučovať, k dobrému povzbudzovať a od zlého chrániť mohla. Ku prevedeniu týchto šľachetných cieľov utvorí chce náš konzum takrečený *čítací spolok*. Ku tomuto ale potrebuje väčšie miestnosti, ako má prítomne.

Správa konzumu predostrela z tejto príčiny obecnému výboru ten návrh, aby obec konzumu prepustila kanceláriu a bydlisko notárske a konzum dá vystaviť novú obecnú kanceláriu a bývanie pre notára na tom mieste, kde si to bude obec žiadať. Niektorí na túto predlohu konzumu kričia, že konzum chce obec oškodiť. Kde je tu oškodenie? Že konzum nový dom chce za drahé peniaze dať vystaviť a obci odovzdať, je to oškodenie? Keď ale konzum bude prinútený z obecného domu vystúpiť, čo že bude mať obec potom? — Obec najmenej o 16.000 hovor šestnásťtisíc korún bude chudobnejšia na majetku. Vyrátajte si, čo taký nový dom koštuje, koľko platí konzum árendy a hneď vám svitne. Ej, ej! vy kriklúni, ktorí len balamútite ľud, máte ozaj falošné, zlostné srdiečko; nechcete aby občania pri poriadku sa mohli schádzať, od korhelstva zdržiavať, nechcete, aby sa mládež v dobrom cvičila a kto toto nechce, je zlý, naničhodný človek.

Konzum sa utvoril s 3.300 korunami a včul už má v majetku 7.000 korún. A jestli sa ešte lepšie so silní a väčších dôchodkov si zabezpečí, nikto iný, len obec bude mať z toho osoh. Kto teda konzum nepodporuje, ten brojí proti dobrému obce. Či to ale robíť smie poriadny občan? Veru nie!

Nemôžeme dosť ďakovať nášmu milovavému pánu farárovi a našemu veľactnému pánu organistovi, že sa

chytili na spravovanie tohoto konzumu, nám tak osožného, len ich poslúchajme a uvidíme, jak veľkému dobrému poslúži našej obci tento spolok.

Preto aj, milí spoluobčania moji, nech jedenkaždý sa stane údom tohoto spolku, nech jedenkaždý gazda a aj hofer, ktorý ešte neni údom tohoto spolku, nech podpíše akciu, veď ona nekoštuje mnoho, len 10 korún a 40 halierov ako vstupné.

Neskoršie volače odpíšem aj o našom zväčšenom, krásnom chráme a o našich školách.

S vlasteneckým pozdravom

Starý občan.

Bánovce.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto môjho dopisu v našom milom «Kreštan»-e.

Naše mestečko Bánovce slávil veľký deň 23. mája. V tento deň totižto sa vydržovalo u nás veľké shromaždenie Katolíckej Jednoty. Asi do 2000 ľudí sa shromažďilo i z okolitých dedín, menovite z Chlieván, Biskupiec, z Dolných a Horných Naštíc, z Miezgoviec, z Prús, z Ozoroviec, Hradnej, z Lutova atď.

Napriek toho, že národnári svoje plakáty vylepili vedľa našich, v ktorých brízgali na kresťanskú ľudovú stranu, na katolícku Jednotu, slovom na všetko, čo je sväté a dobré — však to majú už vo zvyku: navzdor jejich všetkého namáhania, naše shromaždenie sa výborne podarilo. Zvláštna pochvala patrí nášmu milému a účinnému vyslancovi: Juliusovi *Jánoky-Madocsányi*, ktorý už od dávna túžil po tom, aby shromaždenie katolíckej Jednoty bolo vydržované v Bánovciach.

Ján Kapsz, dekan-farár zahájil shromaždenie, na čo Julius Jánoky-Madocsányi, krajinský vyslanec po maďarský držal reč o katolíckej Jednote. Po reči potleskom obdarenej rečnil Koloman Brestyenzsky, krajinský vyslanec prievdzského okresu tiež o Jednote Katolíckeho Ľudu po slovenský a ozaj krásne vyložil potrebu toho, aby sa katolícka Jednota ešte viac zmohla. — Radosť bolo vidieť, jako zahaňbil národnárov, ktorí i tie najčistejšie úmysle, tie najšľachetnejšie katolícke ciele opovážujú sa tupiť a mnohých katolíkov mámiť lichotivými, napádajúcimi rečami.

Po maďarský povedal reč o katolíckej tlači Karol Murín, direktor elementárnych škôl, ktorý jako účinnivý vodca skupenín, mnoho účinkuje za Jednotu. — Rečnil ďalej jeden mladý učiteľ pravoticky, Vendelin Sztolárik, ktorého vystúpenie z počiatku úsmevom prijalo obecnstvo, ale na konci veľkou pochvalou ho vyznačilo, že takýto mladý človek tak horlive, tak presvedčene vedel svoju úlohu rozlúštiť.

S týmto sa shromaždenie skončilo a započalo sa zapisovanie za údov Jednoty zo stránky tých, ktorí ešte neboli zapísaní. Už pred shromaždením mala Jednota vyše 200 údov. Včul ešte vždy sa hlásia a za krátky čas Jednota Katolíckeho Ľudu v Bánovciach bude tým najmocnejším miestom na celom okolí.

Nech osvieti Boh Všemohúci rozum našich nepriateľov, ktorí tak potupne bojujú proti nám a chceli i naše shromaždenie prekaziť. Nech im dá Boh svetlo k poznaniu pravdy a sily — k obráteniu!

S kresťansko-ludáckym pozdravom

Jednotár.

Nyitrazsucsány.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kresťan»-e.

Obec naša obsahujúca nie celkom tisíc duší, sama tvorí jednu farnosť v okrese nyitrazsámbokrétskom, v ktorom je ľudový ablegát pán Béla *Rakovszky*. Tento náš obľúbený ablegát bol nás navštívil v nedeľu, dňa 16. mája spolu i s prievidským pánom ablegátom Kolomanom *Brestyenzskym*.

Po odpoľudňajšej službe Božej shromáždili sme sa do farského dvoru, kde nám náš pán ablegát držal reč, na kratko nám sdeliac cieľ jeho príchodu, že chce i u nás utvoriť Jednotu Katolíckeho Ludu. Za ním rečnil po slovensky u nás dobre známy, veľký priateľ ludu, pán Koloman *Brestyenzsky*. S veľkou oduševnenosťou nám vysvetlil vznešený cieľ Katolíckej Jednoty. Pánom ablegátom za jejich unovanie a za návštevu náš pán dekan sa poďakoval v mene celej obce a vyzval nás, aby sme čím väčším počtom vstúpili do Katolíckej Jednoty. čo sa i hneď stalo. Hneď na mieste dalo sa zapísať 120 údov a iste úfame, že ešte aj iní sa k týmto pripoja. — Za miestneho správcu sme si vyvolili nášho pána dekana Eduarda *Steffel*.

Daj Bože, aby i v našej farnosti skvele kvitnul duch katolícky, aby od nás vždy vzdialená bola nevera, socialdemokracia a iná pliaga ludu nášeho!

S katolíckym pozdravom

verný Jednotár.

Lénártó (stolica šarišská).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom obľúbenom «Kresťane».

Musím opísať takú udalosť, ktorá sa celej našej obce týka a všetkých obyvateľov katolíkov hlboko zarmucuje. Je to záležitosť, aku máme s naším pánom organistom. Jeho meno tento raz neidem ešte vypísať a len od neho závisí, aby som to v budúcom dopise urobil. Máme organistu a ten je spolu učiteľom aj v tunajšej štátnej škole. Ako odbavuje svoje povinnosti v

tej štátnej škole, neviem. U nás ale od sviatku najsvätejšieho mena Pána Ježiša jednoducho štrajkuje. Žiadal od nás povýšenie platu a pretože sme mu to zaraz urobiť nemohli, nechodí nám do kostola a všetky služby Božie máme bez organistu. Že ako štátny učiteľ, pre seba nepotrebuje náboženstva, za to nech si sám sodpovedá pred Pánom Bohom. Nech ale nezabíva, že tá štátna škola, na ktorej učí, nachodí sa v našej obci a naše deti chodia do nej. Kto nemá viery, ten sa nehodí ani za štátneho učiteľa. My si veru naše deti ani skrze štátnych učiteľov hubiť nedáme. Keď sa našemu pánu organistovi tiaži na organe hrať, alebo keď sa ako štátny učiteľ haňbí do kostola chodiť, nech sa dá na iné remeslo. Proti tomu nič nemáme. Že nám ale, udajne preto, lebo sme mu hneď plat nepovýšili, ku všeobecnému verejnému pohoršeniu služby Božie s organom zastavil, za to veru zaslúži, aby verejne bol po-karhaný.

S ludáckym pozdravom

Úd Katolíckej Jednoty.

Spisy redakcii zaslané.

Nová modlitebná knižka. «Mesiac Božského Srdca Ježišovho». Sostavil P. Alojs Daubner, kňaz rádu jezuitov v Trnave. Vydal spolok sv. Štefana. Cena v tuhej väzbe 50 halierov. Táto modlitebná knižka úhladného zovňajšku obsahuje na každý deň mesiaca júna osobite napísané poučenia. Tieto vzletné a dojímavé modlitby sú cirkevnou vrchnosťou odobrené a preto duchovenstvu a učiteľskému sboru odporúčame, aby túto knižku medzi veriacimi rozširovali. S týmto totižto účtu svojich veriacich ku najsladšiemu Srdcu Ježišovmu výdatne napomôžu, súčasne ale aj tú snahu cirkvi, aby — zvlášte v terajších ťažkých časoch — u Srdca Ježišovho hľadali ochranu.

Rozmary a žarty.

Rozdiel. Dvaja poľskí židia sedeli v jednej hlavnomestskej kaviarni. Medzi rozhovorom odrazu jedného žida čosi uštíplu na nohu. Žid sa rýchlo zohol a chytil blehu, čo ho uštípla. Držiac ju medzi prstami, nevedel, čo si má s ňou počať, pretože bola sobota, zákon jeho náboženstva mu bránil blehu zabiť. — Zrazu spatril pri druhom stole sediaceho rabína i sobral sa k nemu opýtať, či môže blehu zabiť. Na povolenie rabína s radosťou sa vrátil ku svojmu stolu a blehu s hlasným puknutím zabil.

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhšie migrén-hlavy bolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest.

Prí 3 škatulkách
zasielka franko..

O malú chvíľku i druhého žida čosi štípalo za golierom. Chmatnúc ta, chytil jednu voš. — Držiac ju na dlane, išiel i on k rabínovi žiadať povolenie, aby tú voš zabíť mohol. Rabín mu to ale nepovolil. Na otázku ale čudujúceho sa žida, že prečo jeho kamarátovi dovolil zabíť blechu v sobotu a jemu voš nedovolí, odpovedal rabín chladnokrevne:

— Nhü! lebo ak nedovolím tú blechu v sobotu zabíť, tá vie skákať a do zajtrá kto vie, kde by bola; voš, tá ale nevie skákať, ani utekať, preto hu len vlož za golier a na zajtrá ju máš dosť času zabíť.

Potecha. Čo ste tak zarmútený, kmotre?

— A jak mám byť veselý, keď mi kôň zdochnul?

— Ba práve tešíť sa môžete, že vám zdochnul.

— A jak to rozprávate?

— Áno, tešíť sa máte, lebo keď by vám bol zomrel, to by ste bol musel ešte pohrab robiť.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 22. mája.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica:* tísská K 29·35—30·80, stolnobelohradská K 29·05—30·50, peštianska K 29·15—30·55, banátska K 29·35—29·95. — *Raž:* prvotriedna K 20·15—20·35, druhotriedna K 20·05 do 20·15. — *Jačmeň:* prvotriedny K 17·80—18·00, druhotriedny K 17·40—17·70. — *Proso:* K 13·75 do 14·60. — *Ovos:* prvotriedny K 18·20—18·50, druhotriedny K 17·40—17·80. — *Kukurica:* K 15·40—15·50. *Repica:* K 31·50—32·50.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	23·60	23·20	22·80	22·40	22·00	21·40	20·20
		č.	7	7½	8		
		K	18·80	16·20	8·60		

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6·90, hrubé K 7·00.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21·50—22·50, fazuľa strakavá K 15·50—16·00. — *Hrach:* nelúpaný, čistý K 28·00—33·00, lúpaný K 24·00—51·00. — *Šošovica:* čistá K 30·00—50·00. — *Konopné semä:* K 18·00 do 19·00. — *Mak:* K 49·00—50·00. — *Rasca* (kmín): Kor. 110·00—112·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 154·00—155·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 128·00—129·00, 3-kusová K 138·00—139·00. vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (100 kusové) K 28·25 do 28·50, (z r. 1908.) srbské (100 kusové) K 27·25—32·00 po 100 kilogramoch.

Datelinové semä: Červená datelina K 130·00—135·00, lucerna jasnozrná K 130·00—140·00 za 100 kg.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5·20—5·50, žlté K 6·0—7·00 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 97—98, od Tisy K 95—96, sedmohradské K 94—95 jedna kystňa, obsahujúca 144C kusov vajec, vo veľkom.

Lekvár: srbsky (z r. 1907.) K 30·50—31·50, bosenský (z r. 1907.) K 33·50 po 100 kilogr.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1·70—1·80 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 2·60—3·40, sliepky na polievku K 3·40—4·40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2·60—2·80, k vareniu K 1·60—1·90, syr 10—12 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 35·00, fiumánsky White-Star (***) K 29·00 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 80·00 do 81·00, kockový K 82·00—, žltý K 79·50—80·50 za 100 kilogr.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 174·25 do 174·50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 49·00—50·50.

Odkazy redakcie.

J. R. H. Prosím napozatým dopisy rovno na redakciu odoslať.

B. P. N. Zas nič neprišlo.

K. F. K. Uverejnili sme.

Alfonso P. Čo je s vami?

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krešťana!»

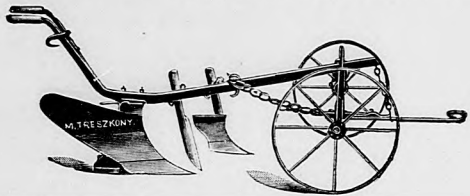
Členov tretieho radu svätého Františka jubilarňa púť do svätej zeme. Svätou Kongregáciou dňa 20. novembra 1906. na päť rokov udelenými privilegiami opatrení, pri schvalujúcom a podporujúcom usrozmnení najdost. biskupského sboru Uhorska, s dovolením Generála radu sv. Františka, pre členov tretieho radu sv. Františka sriaďujeme *jubilárnu púť* do sv. zeme od 20. augusta do 23. septembra 1909. trvajúcu, na ktorej každý katolícky veriaci krajiny súčasťou sa môže. Odchod z Budapešte 20. augusta. — Návrat 22. septembra. Smer cesty: Budapešť—Triest—Alexandria—Caifa—Jaffa—Jerusalem—Bethlehem sv. Ján—Jaffa—Alexandria—Triest—Budapešť. Cena: I. trieda 672 kor. 40 hal. II. trieda 516 korún 50 halierov. III. trieda 299 korún 10 hal. Prihlásiť sa možno: U kommissariatu sv. zeme Budapešť, II. okres, Margit-körút 23. P. Ferdinand Kaiser, kommissár sv. zeme; P. Leonard Tréfan, redaktor Posla sv. Františka; Karol Zsekó redaktor «Stromu Serafického»; P. Kapistrán Havas budínsky správca tretieho radu sv. Františka, jubilarnej púte riaditeľa.

Bolenie zubov

proti bolestiam hlavy, chrčta, dričku, pichaniu boku vždy nám pomohol Fellerov Elsa-Fluid. Jeden tučet na prábu 5 K. Objednajme si u Eugena V. Felleru v Stubiici Kostolná-úlica 18. (st. Zahrebská).
Frici.

Páni hospodári!

Ntreba vám viacej hospodarske stroje z cudzini alebo od firmam nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti. — Odporúčam svoje najnovšie :

Mlát'ačky s ocelovými guľičkovými ložiskami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. Zentúre dľa najnovších modellov. Zlepšene rajtare. Výborné sečkovice amerického systému. Triery. Strúhadlá na burgvňu. Strotovníky na zrno. Stroje na siatie. Pluhy, brány. Stroje na rezanie kapusty. Mačkadlá na syr, borievky a na hľynu. Zelezné mangle na prádlo, decimalne vahy a stroje na lámanie stromovej kôry.

== Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko. ==

Michal Treskoň,
fabrikant hospodarsky chstrojov v Bytči
(Nagy-Bicsese).

Pri objednavkách na naše ohlasy, prosíme odvolávat za vždy na náš časopis.

Rušeň!

!!! S 18 prvým. vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

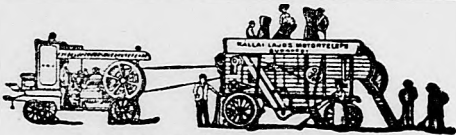
Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvreljej Ludvika Kállai

elektrické benzínokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebný stroj vritomnosť !!

Bez strojníka ľahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobytná trieda pre stroje polného hospodárstva ako :

parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatin adt.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podavily.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provouzovanie parcellovania a ku tomuto cieľu udelovanie požičiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyše na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody poluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľa pozbaví sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadné. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhodnovenie notárske. Ústav požičku vypovedať nemôže.

Mačou Stephaneuma úč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

Singerové

šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u

Josefa Haban

mechanika

v Budapešti Almássy-tér 14.
Obrázkový cenník na žiadosť zdarma.

Pri prádle ako pri tanci
Ntreba mi žiadnej sily
Schichta mydlom v každej chvíli
Na bielo perem ako snah

Schichtovho jeleň znaku mydla

záračna intenzívna sila čistenia
spočívá na zvláštnom sposobe jeho dorábania
z najlepších a vyberaných látok.

Schichtové jeleň mydlo

šiaňa ruky, bieliež. Sporiť prácu a unovanie
a šiaňa zdravie. Sporiť penaze, čas a prácu.
30.000 K. záruka za čistotu. (4)

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé drápané 2 K, ľedšie 2 K 40 h; polbiele 2 K 80 h; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drápané 6 K 40 h, 8 K; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá, 118 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlný, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K; polpapie 20 K; paperie 24 K. jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K - podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschenitz**
číslo 826. Böhmerwald. Cenníky franko zdorma.